

QUADERN DE TEATRE
FRANCESC MASSIP

A les trinxeres del Grec

Amb el Grec inflammat de Fòrum, enguany hi ha sales que s'han quedat al ras i, posats a passar la mà per la paret de l'estiu, s'han empescat una torna que, segons l'autor de la pensada, Ever Blanchet (Versus Teatre), vol ser un homenatge a Els Joglars. Esclar que *La torna*, que va suposar la garjola del grup, es referia al reu (Georg Michael Welzel, àlies *Heinz Chez*) que es va afegir a la mercaderia del garrot vil de Puig Antich per dissimular la seva dimensió política; mentre que la present és una generosa propina que tres sales alternatives fan a un festival garrepa amb el teatre del país i pròdig amb la resta. En tot cas, no són cap *off*, com els ha batejat cínicament el poc munific director del Grec, perquè d'apagats no en tenen res i estan en *on* i fins i tot en *in*: fora del Grec, sí, però a tota marxa en el vaixell teatral de la ciutat.

Doncs bé, el regal procedeix de tres espais situats a les trinxeres que ofereixen tres singulars espectacles sobre la guerra, la soledat i la neurosi política.

FERIDES DE GUERRA

El Nou Tantarantana ens ofereix la versió castellana (?) de *Diktat*, d'Enzo Cormann, pseudònim de Bernard Vergnes (1954), que ja havíem vist en l'original francès el 1996 (Poliorama) a càrrec del Théâtre La Chamaille, sota la direcció d'Hervé Tougeron, interpretat per un fulgurant Féodor Atkine i un més discret Miloud Khétib. Ara ens arriba de la delicada mà de Lurdes Barba i, malgrat que s'anuncia una versió catalana de Rodolf Sirera, s'interpreta la castellana de Fernando Gómez Grande, cosa que fa prou més artificiosa la dicció dels intèrprets Albert Pérez i Xavier Ripoll.

Del dramaturg francès aquí s'han vist almenys unes altres tres obres: *El vagabund* amb Manuel Carlos Lillo dirigit per Ramon Simó (Sala Beckett, 1993), *Credo* amb Rosa Vila sota la batuta d'Alberto Bokos (Sitges, 1995) i *Sigue la tormenta* amb Walter Vidarte a les ordres d'Helena Pimenta (Mercat de les Flors, 2002). Tenen en comú aquest realisme exacerbant que caracteritza l'autor, un estil que escometa la realitat des del paroxisme, explorant-ne els aspectes més intensos i pregons. I és que Cormann entén el teatre com una postura existencial que aprofundeixi en els veritables problemes de l'home davant la simplificació mediàtica i l'ètica de consens que ens volen encolomar. Un teatre obert a l'imaginari de l'espectador, una escena plena de forats que el públic ha d'acabar d'omplir posant en marxa la seva pròpia capacitat poètica.

Diktat (1994) és un drama sobre l'absurd de la guerra i les instàncies polítiques que la provoquen, particularment en mans de les màquines més criminals que mai ha inventat l'home: els Estats moderns, entelèquies que segueixen perpetrant constitucions excloents com l'europea que ens cau al damunt i que treuen panxa amb conxorxes tipus G-8 on no dubten a exterminar tot allò que els fa nosa. *Diktat* planteja una anàlisi de la barbàrie genocida d'aquells que no tenen altre argument que les vísceres, siguin tracs o tribes (*tracios* i *triballos* en la versió espanyola), tiris o troians, jueus, islàmics o cristians: tots en van plens! Ho fa amb una mena de *flash-back* relatat des de l'enllà de la mort, en què dos germans, que la guerra havia situat en bàndols contraris, s'acaren en un racó de la ciutat en runes: Piet (Albert Pérez), el vencedor, vol silenciar la seva mala consciència amb el bàlsam de l'oblit; Val (Xavier Ripoll), el vençut, vol recordar, perquè només la memòria pot fer justícia. El poderós text de Cormann

enceta l'encontre amb violència: la víctima convoca i reté l'antic invasor i potser botxí. La situació recorda la plantejada per Ariel Dorfman a *La mort i la donzella*, bé que l'opció estètica del francès resulta

suïcidar-se. Tampoc hi col·labora la música sovint excessivament sorollosa que matxuca un programa de ràdio que hauria de ser l'autèntic esquelet dramàtic de l'espectacle, donat que el text de

Pepa López fa una complexa labor actoral a 'Cançons delicades', que es pot veure a la Sala Muntaner

més espessa, més europea, això és, més plom. I, tanmateix, tot el que el relat perd en eficàcia i agilitat ho guanyen els personatges en intensitat dialèctica, en incandescència, com diria Cormann, particularment en mans d'un magnífic Ripoll. Rere la redacció original ressonava el setge de Sarajevo, la guerra d'agressió decretada per Milosevic, el combat fratricida que es va escampar com una taca d'oli per Croàcia, Bòsnia i Kosovo. Esclar que totes les guerres són fratricides, i molt especialment, infanticides i femicides: un aspecte que, malauradament, no perd vigència. Ara mateix encara es pot veure a l'Artenbrut l'impressionant text de Matéi Visniec *La dona com a camp de batalla* en un muntatge esplèndid de Pep Pla que es va presentar a l'últim Festival de Sitges.

SOLITUD ASFIXIANT

A la Sala Muntaner recalca la segona torna: *Cançons dedicades*, un altre espectacle que va il·luminar Sitges amb la precisa, curiosa i complexa labor actoral de Pepa López, que dona vida, sense badar boca, a un personatge propi de l'hiperrealisme de Franz Xaver Kroetz. Frau Rasch viu instal·lada en la seva metòdica solitud: després d'una raonable jornada laboral, torna a casa, on no l'espera ni un gat, i on no té altre interlocutor que la ràdio. Ara bé, mai no viuria en un apartament com el que li ha dissenyat Paco Azorín: un decorat de plàstic que diu ben poc de qui realment és la protagonista. Què hi fan sis monitors de televisió en una peça protagonitzada pel mitjà radiofònic? Qui té un pis així és incapaç d'acomplir un acte tan seriós com

l'autor alemany és una pura didascàlia. Així s'esmicola aquella complexitat tendra que s'estableix a l'original: els continuats canvis de registre radiofònic i musical ni són pertinents ni col·laboren a recrear el clima que exigeix la peça. Sembla com si no es tingués prou confiança amb les pautes dramàtiques establertes per Kroetz, i calgués il·lustrar-ho amb un gran desplegament de mitjans com el muntatge videogràfic que no fan més que desviar l'atenció del que realment importa. Contra aquest embolcall feixuc i prescindible, l'actriu valenciana feineja, amb naturalitat, a la cuina de disseny, mira la tele i l'escandeix amb un zàping inquiet, para taula i sopa amb escaient parsimònia, escolta la ràdio i acompassa la seva emotivitat amb les evocacions sonores; fins i tot balla, continguda, amb les mans a les butxaques. Pepa López elabora un dels seus millors treballs interpretatius i sap copsar el més mínim detall de la crua quotidianitat que encarna.

MUTACIONS PSICÒTIQUES

Finalment, el Versus Teatre alterna el magnífic *Backroom*, un text del debutant anglès Adrian Pagan on set actors recreen la vida d'un prostíbul homosexual amb totes les misèries, revenges i pulsions pròpies de la naturalesa humana, amb la tercera torna: *La pentametamorfoosi*, una peça d'Ever Blanchet que fa un jocós repàs al país de xaranga i pandereta que ens ha llegat el PP a través dels virus mediàtics d'Urdaci, la COPE i *El Mundo*, que infecten el psicòleg protagonista i li provoquen fins a cinc mutacions malaltisses, després d'abocar-lo a exercir l'agressió preventiva, tant de tipus masclista com xenòfob i classista. Les metamorfosis comencen, com cal, amb Kafka, un ministroide de la guerra remenamerda, el *futbolsexi* Beckham, el jutge *star* Garzón amb tant de garsa com de fonoll, i, finalment, la bola de guano d'en Gil, feliçment rebentada. Un recorregut metamòrfic estripat i ple d'afusions hilarants que protagonitza l'actor Jaume Garcia i que aspira a enriolar l'espectador.

▼ **'La torna' del Grec és una generosa propina que tres sales alternatives (Versus, Tantarantana i Muntaner) fan a un festival garrepa amb el teatre del país**

La rèplica 'on' al festival ofereix tres singulars espectacles sobre la guerra, la soledat i la neurosi política